

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการ
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

The Relationship Between the Innovative Leadership of School Administrators
and the Management of Dual Vocational Education System Under the Office
of Vocational Education in Nakhon Sawan Province

เอกชัย พนะสันต์¹, ธีรพจน์ แนนเนียน², ไกรวิทย์ ดีเอม³

Ekkachai Panasan¹, Teerapod Naebnean², Kraiwit Dee-Aim³

Corresponding Author E-mail: ekkachai.p@nsru.ac.th

Received: 2025-02-17; Revised: 2025-03-11; Accepted: 2025-03-15

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 214 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.67 - 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การจัดการอาชีวศึกษา, ระบบทวิภาคี

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of innovative leadership of school administrators, 2) to study the level of management of dual vocational education, and 3) to study the relationship between innovative leadership of school administrators and the management of dual vocational education. The sample consisted of 214 school administrators and teachers selected using a simple random sampling method. The research instruments in this research were a questionnaire on innovative leadership of school administrators with the validity at 1.00 and the reliability at 0.96 and a questionnaire on opinions of management of dual vocational education with the validity between 0.67 to 1.00 and the reliability at 0.93. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The research findings were as follows:

1) The overall level of innovative leadership among school administrators was high. The highest mean score was in the use of information and communication technology, followed by fostering an innovative organizational climate at the highest level. The lowest mean score was in ethics and accountability, which was at a moderate level. 2) The overall level of dual vocational education system management was at the highest level. The highest mean score was in teaching and learning management, followed by assessment and evaluation at a high level. The lowest mean score was in collaboration with enterprises, which was still at a high level. 3) The relationship between the innovative leadership of school administrators and the management of dual vocational education in overall had a high positive correlation with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Innovative Leadership, Vocational Education Management, Dual Vocational Education System

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพกำลังคนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็ว โดยมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างสังคมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในระยะยาว ประเทศไทยมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาเป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ ดังนั้น การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น เช่น การเรียนรู้ ทักษะชีวิต เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 100)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในด้านการศึกษาระดับพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะในด้านความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติ รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และปรับกรอบการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา การพัฒนาทัศนคติของผู้บริหารต้องมุ่งเน้น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อสร้างภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 2) การเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร นอกจากนี้ ผู้นำเชิงนวัตกรรมยังมีบทบาทสำคัญในการนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาช่วยในการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ภายในองค์กร ทั้งนี้เพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นวัฒนธรรมนวัตกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2559: 63-64)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 20 ระบุว่าจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ สามารถจัดได้ในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 ระบุว่าจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมถึงการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ทางทฤษฎีที่เป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในลักษณะของผู้ปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพโดยอิสระ มาตรา 8 ข้อ (3) กล่าวถึงการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยผู้เรียนจะเรียนทั้งภาคทฤษฎีในสถานศึกษาและฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2551: 3-4)

สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ มีสถานศึกษาของรัฐบาลที่สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 7 แห่ง ที่จัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีสถานศึกษามีความจำเป็นจะต้องบริหารจัดการให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการผลิตกำลังคน ต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในสถานประกอบการ จากการบริหารการศึกษอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ นั้นได้พบปัญหาของความแตกต่างของระบบการบริหารงานของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทำให้มาตรฐานด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาไม่ตรงตามที่สถานประกอบการต้องการ สถานประกอบการเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญ การเรียนแบบโรงเรียนโรงงานจะประสบความสำเร็จได้จะต้องทำให้ทั้งสถานประกอบการและสถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางเดียวกัน โดยที่ผู้วิจัยมีส่วนรับผิดชอบในงานบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อีกทั้งนักเรียนและผู้ปกครองขาดความเข้าใจและไม่มีความเชื่อมั่นในระบบการศึกษาตลอดจนความก้าวหน้า นอกจากนั้นการศึกษาในระบบทวิภาคียังมีข้อจำกัดหลายประการ สถานศึกษามีความพร้อมทางด้านบุคลากรและอุปกรณ์อยู่ระดับปานกลาง และยังพบปัญหาจำนวนครูฝึกในสถานประกอบการมีไม่เพียงพอ (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. 2566: ออนไลน์) จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ว่าครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอยู่ในระดับใด และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีหรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูสามารถนำไปพัฒนาการสอนระบบทวิภาคี และเกิดประสิทธิภาพต่อวิทยาลัย สถานประกอบการ และนักเรียน นักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

ความสำคัญของภาวะผู้นำ

กฤษพล อัมระนันท์ (2559: 26) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อผู้ร่วมงาน องค์การสิ่งแวดล้อมในอันที่จะก่อให้เกิด ประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารพึงควรมีเพราะในยุคของการแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

เจริญ สุระประเสริฐ (2559: 6) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในองค์กร องค์กรทุกองค์กรจะสามารถดำเนินงาน ได้อย่างประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ โดยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะก่อให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย มีความก้าวหน้า เกิดความ สามัคคีในการทำงานร่วมกัน ทักษะของความเป็นผู้นำเป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารทุกระดับใน องค์กรควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจ ทั้งนี้เพื่อมุ่งใจและชักนำให้ผู้อื่นทำงานร่วมกัน

นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล (2560: 14-15) กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำเป็นศาสตร์และศิลป์ในการเป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ของบุคลากรใน สถานศึกษาออกมาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพพร้อมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลภายใน องค์กร โน้มน้าวชักจูงบุคลากรให้มีทัศนคติในทิศทางเดียวกัน มอบหมายงานตรงตาม ความถนัดและความสามารถช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงานเป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์

สรุปได้ว่า ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งองค์การทุกประเภทไม่ว่า องค์กร ธุรกิจเอกชน ราชการหรือองค์การเพื่อสาธารณประโยชน์ บทบาทของผู้นำเป็นสิ่ง สำคัญที่สุดที่จะกำหนดทิศทางและการเคลื่อนไหวของทรัพยากรทั้งหลายภายใน องค์กร ทั้งนี้ เพราะผู้นำอาจทำหน้าที่ชี้แนะ ควบคุม สั่งการ ตลอดจนวางแผนและกำหนดทิศทาง เป้าหมายขององค์การโดยส่วนรวม จึงอาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพขององค์กรนั้นส่วน หนึ่งขึ้นอยู่กับผู้นำในองค์กร ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยให้การบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนั้น ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา ย่อมมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

พิทักษ์ ทิพย์วารี (2560: 8) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การสนับสนุน 4) การสร้างวัฒนธรรม

ภริญา สายศิริสุข (2561: 4) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 3) การมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ 4) การบริหารความเสี่ยง

บุญญพัฒน์ สิงห์จรรย์ (2564: 11) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 2) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 3) การมีวิสัยทัศน์ 4) การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 7 ด้าน คือ 1) ด้านมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 7) ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้

ความสำคัญของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2562: 21) กล่าวว่า ความสำคัญของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีความสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ช่วยลดปัญหาการว่างงาน และส่งเสริมการมีงานทำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564: 33) กล่าวว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี มีความสำคัญในการสร้างกำลังคนที่มีทักษะ ความรู้ และประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติจริง สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ช่วยลดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

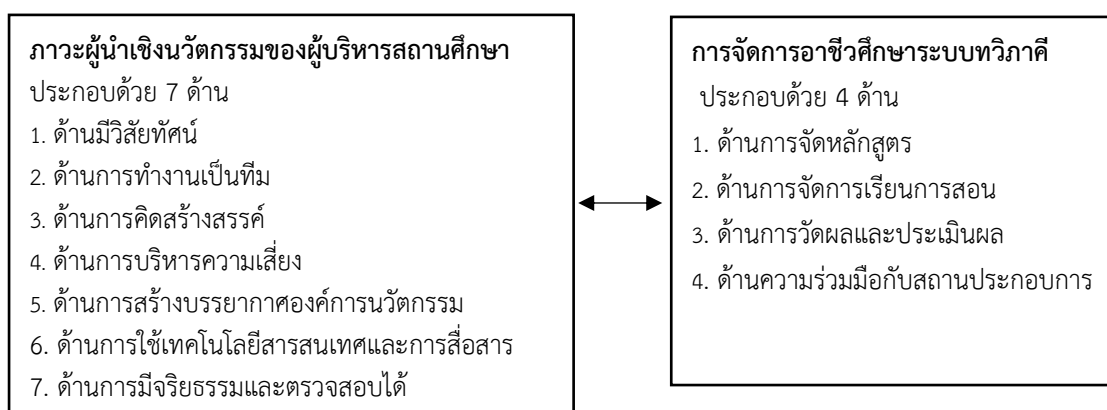
อัศครุณี พูลกระจำง (2564: 24) กล่าวว่า ความสำคัญของการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เป็นการร่วมมือกันจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีความสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน ส่งเสริมการมีงานทำ ลดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และช่วยเชื่อมโยงระบบการศึกษากับระบบการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 7) ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ และการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 4) ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษา ปรากฏดังภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ครู จำนวน 450 คน รวม 473 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 7 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน ครู จำนวน 207 คน รวม 214 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 7 แห่งซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ เกรงซี, และมอร์แกน โดยใช้วิธีเทียบสัดส่วน และทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสำรวจรายการ (Checklist) มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 39 ข้อ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 7) ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) เพื่อสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 37 ข้อ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยพบผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ในระหว่างวันที่ 25 - 30 พฤศจิกายน 2567
3. ผู้วิจัยดำเนินการโดยจัดส่ง Link แบบสอบถามโดยใช้โปรแกรม Google form เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษาทั้ง 7 แห่ง ตามจำนวนที่กำหนด ซึ่งจะได้รับข้อมูลทางอีเมล โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 214 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับขั้นต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
 - 1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม (IOC)
 - 1.2 หาค่าความเที่ยงแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ค่าร้อยละ (%)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม

ข้อ	รายการ	ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.50	0.35	มาก	3
2	ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	4.41	0.38	มาก	6
3	ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.44	0.35	มาก	5
4	ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.45	0.34	มาก	4
5	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม	4.52	0.31	มากที่สุด	2
6	ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.56	0.31	มากที่สุด	1
7	ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้	3.47	0.76	ปานกลาง	7
รวมเฉลี่ย		4.34	0.25	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.25) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.31) รองลงมา คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.29) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.47, S.D. = 0.76)

ตารางที่ 2 แสดงระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม

ข้อ	รายการ	ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านการจัดหลักสูตร	4.47	0.36	มาก	3
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.57	0.32	มากที่สุด	1
3	ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.50	0.32	มาก	2
4	ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ	4.45	0.31	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.50	0.30	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.32) รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.32) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.31)

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี				
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	(Y _{total})
X ₁	.37**	.41**	.35**	.44**	.44**
X ₂	.71**	.81**	.68**	.86**	.85**
X ₃	.62**	.79**	.65**	.89**	.82**
X ₄	.66**	.83**	.69**	.92**	.86**
X ₅	.40**	.44**	.39**	.53**	.49**
X ₆	.40**	.48**	.39**	.45**	.47**
X ₇	.12	.15*	.16*	.16*	.17*
ค่าความสัมพันธ์ (X _{total})	.66**	.79**	.68**	.86**	.83**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .83) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในทางบวก ระหว่าง .12 - .92 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารความเสี่ยง (X₄) (r_{xy} = .86) รองลงมา ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม (X₂) (r_{xy} = .85) และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุดได้แก่ ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ (X₇) (r_{xy} = .17)

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันในการบริหารการศึกษานั้น ภาวะผู้นำมีความสำคัญมากกว่าการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำมากกว่าการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับวิวัฒนาการของโลก เพื่อสามารถนำองค์ความรู้สู่การเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพร พงษ์เนตร (2564: 115) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เป็นรายด้านจากผลการวิจัยทั้ง 7 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสามารถสังเคราะห์บริบทของสถานศึกษาเพื่อนำไปกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายและแผนงานต่าง ๆ สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพร พงษ์เนตร (2564: 115 - 116) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในองค์กร ซึ่งช่วยส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและเอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นอกจากนี้ ผู้บริหารยังสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความร่วมมือกันภายในองค์กรและสามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 114) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูกล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ ๆ และมีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการทำงานด้วยความคล่องแคล่ว รวดเร็วในการคิดสิ่งใหม่ ๆ อย่างมีเหตุผล มีการบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายและตัดสินใจอย่างรวดเร็ว คิดอย่างมีระบบ มีเหตุและผล มีไหวพริบดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพร พงษ์เนตร (2564: 115) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการบริหารความเสี่ยง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและเตรียมความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ โดยมีการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการต่าง ๆ ทั้งในด้านการบริหารจัดการและการดำเนินงานของบุคลากร ผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตรวจจับและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันเวลาที่ นอกจากนี้ยังมีการจัดการประชุมหรือเวิร์กช็อปเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งช่วยเสริมสร้างความร่วมมือในการบริหารความเสี่ยงและลดความเสียหายจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 114) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการบริหารความเสี่ยง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือใหม่ ๆ ในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเปิดรับและยอมรับการเปลี่ยนแปลง รวมถึงนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและพร้อมสำหรับ

การทดลองใช้แนวคิดใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และการนำแนวทางใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในองค์กร ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลงานวิจัย บุญญพัฒน์ สิงห์จรรย์ (2564: 137) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมในภาพรวม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้บริหารยังใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ซึ่งช่วยให้สามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและมีความโปร่งใส ส่งผลให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กรมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลงานวิจัยของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 115) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในภาพรวม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความพยายามในการปฏิบัติตามกฎหมายและจรรยาบรรณในการบริหารงาน รวมถึงการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยใช้เกณฑ์ที่โปร่งใส แต่อาจขาดการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าถึงข้อมูลการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสและเป็นระบบอย่างเพียงพอ จึงอาจส่งผลให้ระดับของการมีจริยธรรมและการตรวจสอบได้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ การเสริมสร้างระบบการตรวจสอบที่ชัดเจนและโปร่งใสในทุกระดับของการบริหารจะสามารถช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการด้านนี้ให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลงานวิจัยของ ภริญา สายศิริสุข (2561: 116) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตปัญจภาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีนโยบายและพันธกิจที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี โดยเป็นการยกระดับการศึกษาด้านวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมพล เจริญนนท์ (2566: 103) พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เป็นรายด้านจากผลการวิจัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการจัดหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและอุตสาหกรรม นอกจากนี้ การมีหลักสูตรทวิภาคีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานประกอบการได้จริง ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดหลักสูตรมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคการผลิตและการบริการได้อย่างเหมาะสมและทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมพล เจริญนนท์ (2566: 104) พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการจัดหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการวางแผนและดำเนินการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานในสาขาอาชีพนั้น ๆ นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำแผนการเรียนและแผนการฝึกอาชีพร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไพฑูรย์ สังข์สวัสดิ์ (2560: 294) พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ซึ่งช่วยให้การประเมินผลเป็นไปอย่างตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและสามารถสะท้อนทักษะที่ผู้เรียน

ได้รับการฝึกฝนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการวัดผลและประเมินผลการฝึกอาชีพ ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของการประเมิน ซึ่งทำให้ระบบการวัดผลและประเมินผลมีความโปร่งใสและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมพล เจริญนนท์ (2566: 111) พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการจัดหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและร่วมมือกับสถานประกอบการอย่างใกล้ชิด โดยมีการสำรวจความพร้อมของสถานประกอบการก่อนการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ซึ่งทำให้สามารถกำหนดทิศทางและการดำเนินการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงและยั่งยืน รวมทั้งส่งผลให้การฝึกอาชีพมีคุณภาพและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมพล เจริญนนท์ (2566: 106) พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่เสมอ และแสดงออกถึงความพร้อมกับการนำนวัตกรรมมาทดลองใช้ในสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์และควบคุมการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติงานของบุคลากร มีการติดตามผลการปฏิบัติทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว อันเกิดจากการปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ และมีการกำกับติดตามประเมินผลการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และสนับสนุนครูในการปฏิบัติหน้าที่ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน

1.2 ผลการวิจัยการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สนับสนุนครูปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมือนกับการทำงานจริง เช่น การใช้สถานการณ์จริงในการฝึกซ้อม การจำลองสถานการณ์ในคลาสเรียน หรือการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่สถานประกอบการใช้งาน

1.3 ผลการวิจัยการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำสุด วิทยาลัยและสถานประกอบการ ควรมีการจัดอบรมและกิจกรรมร่วมกับสถานประกอบการเพื่อให้ผู้บริหารศึกษาและครูสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนาแนวทางการร่วมมือกัน

1.4 ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด ควรมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการให้บุคลากรสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น เช่น การจัดทำรายงานประจำปี การเผยแพร่ข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารความเสี่ยงของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากด้านการบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทาง กลยุทธ์ ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาและออกแบบการวิจัยที่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับผลลัพธ์ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของระบบทวิภาคีอย่างไร

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎพล อัมระนันท์. (2559). ภาวะผู้นำแบบ Transformational: แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เจริญ สุรประเสริฐ. (2559). ภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญญพัฒน์ สิงห์จารย์. (2564). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิทักษ์ ทิพย์วารี. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 11(1): 57-70.
- ไพฑูริย์ สังข์สวัสดิ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วัดผล และสถิติ การศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภริญา สายศิริสุข. (2561). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปัญญาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2578. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2564). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อสร้างกำลังคนสำหรับการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. (2566). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2566, จาก https://www.vec.go.th/Portals/43/fileDocument/pr_Dvec.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2562). หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อัศครันต์ พูลกระจำง. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัวหน้างานเพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนปฏิบัติในสถานประกอบการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อัมพล เจริญนนท์. (2566). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่
พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.